

1567

1893

o. XVII, 291.

11

ORATIO

DE MODERANDIS ANI-
MI AFFECTIBVS

SCRIPTA ET RECITATA ROSTO-

CHII, A M. PETRO SICKIO

RENSBURGENSE.

*Additum est Carmen de AN-
GELIS, eodem Authore.*

EX OFFICINA LV-
DOVICI DITII.

Anno M. D. LVI.

*Generosa ac præclara indolis
Adolescenti Henrico Molgan
amico suo plurimum co-
lendo. P. S. dat.*

F. 17

ORATIO

DE MODERANDIS ANI
MI AFFECTIBVS

SCRIPTA ET RECITATA ROSTO

CHI, A. M. PETRO SICKIO

RANSEBURGENSE.

Additum est Carmen de ANI
GIBVS, eodem Nuptore.

EX OFFICINA LN
DONICI DITII

Anno M. D. LVI.

ORNATISSIMO VIRO PRV
DENTIA ET VIRTUTE PRAESTANTI,
D. MATTHIAE CNVZIO, SE
NATORI KILENSI.
PETRVS SICKIVS RENSBR
GENSIS S. D.

*Recepta est in Ecclesia
cōsuetudo inchoandi an-
num à die Natali Filij
Dei. Congruit enim
eundem diem, qui aeternae salutis nostrae
initium fuit, Anni quoque exordium
ducere. Cum igitur hoc ipso tempore
quo γεννηθης Filij Dei celebrantur, ad te
scribam, Filium Dei nobis natum & da-
tum, toto pectore oro, ut Ecclesiae suae,
& politijs, quae hospitium praebent Ec-
clesiae, & TIBI, praecipuo Ecclesiae
& piorum patrono, Annum foelicem,
A 2 tran-*

tranquillum & salutarem tribuat.

Quamquam autem nulla inter nos
fuit hactenus consuetudo, tamen & con-
iunctione Patriæ, & admiratione uir-
tutis tuæ ac humanitatis, quæ apud nos
crebris & honorificis multorum sermo-
nibus celebratur, adductus, uehementer
cupio tecum sanctissimo Amicitia uin-
culo coniungi.

Itaque ut aditum mihi patefacerem
ad tuam humanitatem ac fidem paternã,
qua Ecclesiam, & ingenia, quæ pia eru-
ditione exculta, labores studiorum ad
Ecclesiæ salutem referunt, complecteris
hanc Orationem de Moderandis Ani-
mi Affectibus à me scriptam, et in Re-
nunciatione Gradus Magisterij recita-
tam, TIBI dedicandam existimaui.

Etsi

Etsi autem te Virum sapientem
et omnia consilia, et actiones grauissimo
consilio moderantem, scio hisce præcep-
tis non indigere: tamen, ut testimonium
aliquod publicum extaret meæ erga te
beneuolentiæ, & gratitudinis, quæ bene
merentibus de Ecclesia, & bonis literis
debetur, TIBI, hoc noui Anni initio,
qualecunq; munus, strenæ loco iudicavi
mittendū esse. Quod cū ab animo tui ad-
miratione et amore flagrâti profectū sit:
Spero tibi non ingratum fore. χαριστων γαρ
θυμωσ αρισωσ, ut in ueteri uersu dicitur.

Bene et foeliciter uale, Et Ecclesiam
Dei ac Scholas, ut cepisti, foue.

Rostochij, Die Natali Filij

Dei, ordientis Annum

M. D. LVI.

A 3

Oratio

ORATIO
DE MODERANDIS
ANIMI AFFECTIBVS, SCRIP-
TA A M. PETRO SICKIO
RENSBURGENSE.

T de frenanda ac cohi-
benda ira, affectu omnis-
um uehementissimo, sa-
pienter ac grauius Poë-
ta Horatius scriptum re-
liquit,

*Ira furor breuis est, animum rege, qui nisi paret,
Imperat, hunc frenis, hunc tu compeſce catenis.*
Ita ſapientes, omnes æſtuantes Affectu-
um motus aureo freno Palladis, Ratio-
ne uidelicet cohibendos, ſedandoſq; eſſe
duxerunt, iſq; non ut ducibus, ſed ut mi-
litibus utendum exiſtimarunt. Cum
enim magna ſit totius naturæ inordina-
tio, ingens omnium hominum etiam
ſanctiſſimorū infirmitas, multiplex de-
niq; omnium Affectuum ATAXIA
ac

ac confusio, fit, ut animus humanus
uarijs iactatus affectibus, ijs quasi procel-
lis quibusdam, non secus ac nauis rapi-
dis tempestatibus in diuersas partes tra-
hatur.

Etsi autem uariæ disputationes, de
Affectuum sine lege ac ordine ruentium
scaturigine ac fonte, eorundēq; modera-
tione apud Sapientes Ethnicos agitatae
sunt: non tamen in tanta disputationū
mole, tantaque naturæ imbecillitate ue-
ros fontes, certamq; originem indagare
potuerunt, tantum abest, salutaria reme-
dia ipsos inuenisse, quibus æstuan-
tes animorum motus compescerentur, ac in
officio retinerentur. Solius enim Ec-
clesiæ hæc sapientia propria est, quæ ut
turbulentorum motuum cordis humani
fontem & originem, Peccatum hæredita-
rium, perpetua quadam successione ab
Adamo in totam posteritatem propaga-
tum constituit: ita etiam efficacibus præ-
sidijs animum munit, quibus instructus,
non solum uagabundos cordis motus,
cum quibus nihil rectè, nihil consideratè,

A 4 ni

nihil constanter fieri potest, contrahat;
Sed etiam ita moderetur, ut rationi obe-
diant, eamq̄ nequē præcurrant, neque
propter pigritiam ac ignauiam deserant,
sed mediocritas quædam ac singularis
moderatio omnium Actionum effecta
uideatur.

Hoc admirabile et diuinum op⁹ non
cuiusuis est, Sed solius Filij Dei, loquen-
tis in nobis per Spiritum Sanctum, & in
nostra corda hunc omnium Affectuum
efficacem moderatorem, uelut lumen in-
fundentis, ut uel ordinatos cordium mo-
tus cieat, uel extra sedes suas euagatos re-
uocet, ac in priorem stationem reducat.

Hæc licet ita sese habeant, & passim
in sacris literis exempla obuia sint, quæ
id comprobent: prodest tamen ijs, qui in
studijs Philosophiæ uersantur, Physicas
affectuum causas perpendere, quarum
adspectio multiplices utilitates conside-
ranti adfert. Cum enim nemini du-
bium sit, quin animi Affectus, lætitia,
tristitia, subitus animi timor, plurimum
in alterando corporis statu momenti
habeant

habeant, calore natiuo tum diffunden-
do, tum ad cor, tanquam ad arcem reuo-
cando & contrahendo, manifestum est,
summam ex huius rei consideratione
ad nos utilitatem dimanare. Accedit
ad hæc, quod nemo dextrè Affectuum &
uirtutum discrimen constituere potest, ni-
si utriusq; causas et organa probè cogno-
rit. Taceo quod plurimi diuturni ac
difficiles Morbi, interdum etiam repen-
tina mors ex Affectibus oriantur.

Quamobrem cui hæc omnia per-
spectè ac exploratè cognita fuerint, facili-
us poterit tum Affectus suos *παροξυνω-
γειν*, tum etiam cauere ne in ea mala, quæ
uagabundos ac errantes Affectuum im-
petus comitantur, incurrat.

Atque ea etiã fuit, hac in re consilij mei
ratio cur de Animorum Affectibus dice-
cere instituerim, quod huius doctrine ad-
spectio, plurima diuinitatis uestigia ob
oculos adspicienda proponat. Etsi
enim uniuersa corporis humani fabrica-
tio mira arte ac consilio facta, iusta om-
nium partium *συμμετρικῶς*, singulorum

A 5 mem

membrorum harmonia ac consensus,
euidens est ac illustre testimonium Ar-
chitecti: Maximè tamen Affectuum quo-
rum sedes ac domicilium est cor fons uite
& omnium Spirituum diffudentium se
in singula membra, & eis uim sentien-
di & mouendi impertientium considera-
tio, & mira uoluntatis ac cordis copula-
tio, ipsum Deum Architectorem natu-
ræ humanæ nobis ostendit, & quasi
manibus contrectandum depingit.

Ad propositæ igitur materiæ am-
plitudinem licet non ignorem, me parem
eruditionem afferre non posse, meoque
me pedemetiens agnoscam in earum uiris
um imbecillitatem, quas longè inferio-
res duco, quam ut in tanta doctissimorū
hominum corona, tantaq; ingenuorum
Adolescentum frequentia quidq; laude
dignum afferre possim: tamen cum uester
candor ac beneuolentia erga mediocriter
de rebus rectè & propriè dicentes mihi
probè cognita sit, nolo ingenij mei tenui-
tatem ambitiosius excusare, ne dum ni-
mis sollicitè me uobis purgare laborem,
magis

magis ingenij ostentationem affectasse,
quàm à me remouisse uidear. Idcirco
sine longiori præfatione rem ipsam ordie-
mur. Ac initio de fonte & origine Af-
fectuum, Deinde quantum commodi,
ordinati, quantum incommodi, errantes
Affectuum motus corpori conferant,
Postremo de eorum moderatione, quoad
eius fieri potest, breuissimè dicam.

Intra has metas dum nostra uersa-
fabitur oratio, peto amanter, ut me beni-
gne differentem audiatis. Quod si mihi à
uobis tribui cōcediçq; sentiã, efficiã pro-
fectò, ut et rerum utilium breui saltem in-
dicatione, & historiarũ qarundam com-
memoratione temporis tædium leniam,
& meæ, de uestra beneuolentia, erga hæc
exercitia, expectationi cumulate satisfa-
ctum arbitrabor.

Mira res est, ac penè inperuestigabi-
lis sapientiæ, cum totius fabricationis
corporis humani aspectio, tum præcipue
cordis structura ac ædificiũ, forma, situs
ac motus, cuius rei magnitudinem nulla
eloquentia humana satis peruestigare
potest

potest. Ita enim natura condita est, non ut sit statuæ similis, cui uis sentiendi ac mouendi negata est, Sed impressit ei Deus Notitias, quibus cor incitatū cieat tā uarios motus, indidit & cerebro et spiritib⁹ uim agitādi ac mouendi cor, à quib⁹ cor, quasi ictum et pulsatum cietur, et uel gratas obiectorum species appetit, uel in suaues fugit. Vt enim calcē eam naturam referre nonnulli autumant, ut ab aqua, tanquam ab elemento sibi contrario accendatur: ita contrarijs cor mouetur, & que ipsi exitio futura sunt, extremē auersatur.

Talis est enim combinatio uirium naturæ inter sese, ut motus cordis cognitioni respondeant, & cognitio rebus uel lætitia afficiatur, & in obiecto grato suauiter acquiescat, uel destructionem ex mēstitia ortam, experiatur. Cum igitur cor, ut uitæ initium ac fons: ita etiam Affectuum sedes ac domicilium sit, perspicuum est plurimum referre, quale cordis Temperamentum sit. Ipsa enim cordis substantia Affectuum fons & origo

go est. Quo igitur temperamentum cordis calidius est & siccius, eò facilius iracundiæ flammæ concipit, conceptas tenaciter retinet, à deo etiam ut furores inde existant. Econtra quorum temperamentum cordis est humidius ac frigidius, ut celerius ad alios Affectus concitantur: ita etiam eorum minus sunt tenaces.

Cognita itaque Affectuum sede, facile hinc liquet, Animi Affectus (ut Physicè de ipsis loquamur) nihil aliud esse, quam uehementiores cordis & Spirituum motus in re quapiam uel fugienda uel persequenda. Vis enim cordis, quæ *θυμοειδής* id est, Animosa appellatur, Phantasias seu opiniones, impressas uidelicet menti rerum imagines, seu uera seu falsa specie obiectas, aut fugit, aut sequitur.

Primum mouetur ab obiectis mens, Deinde moti Spiritus feriunt cor, ipsi uero ad Amorem, Iram, odium, misericordiam, Inuidiam, lætitiā, mærorem, spem, metumque impellunt. Cum obiectæ rerū
spe

Species tristes sūt ac terribiles, fugit ea mēs
ac simul Spiritus exteriorem stationem
quasi deserentes, ad intima cordis sese re-
cipiunt, atque ad principium suum cor,
tanquam ad Asylum confugiunt. Ut
enim natura ad sui conseruationem con-
dita externam uim à corpore arcet, quan-
tūq; potest refugit: ita Spiritibus tristes
obiectorū species metum incutiunt, quo
correpti ad cordis sinum, tanquam ad fir-
missimū propugnaculum, opem ac præ-
sidium petituri, demigrant.

Rursus cum ea, quæ obijciuntur
grata ac iucūda sunt, prosequitur ea mēs,
ac simul cordis Spiritus, qui natiui calor
ris uehiculum sunt, sese exerunt, atque in
omnes partes diffundunt. Hac itaque
ratione το θυμοειδές συμμαχῆται τῷ λογιστι-
κῷ, ut Galenus loquitur, eique non aliter,
quàm uela uentis sese accommodat.

Cum autem moderati sunt animo-
rum motus, & intra suas metas consistūt,
ac recta ratione, ut par est reguntur ac gu-
bernantur, plurimarū honestarum acti-
ōnum fontes & causa existunt, et ad mul-
ta

ta præclara facta incitamenta sunt. Tales sunt Fortitudo, Fiducia, *εὐτολμία*. His enim ardentibus ac penè diuinis motibus uiri Heroici ad excellentem uirtutē comparandam incitati sunt, & immensa quadam cupiditate iuuandi alios flagrantes, res susceperunt asperrimas.

Talis motus ac heroicus spiritus describitur in Abrahamo fuisse. Gen: 14. qui ardenti impetu ad suscipiēda pericula pro liberatione familię Loth incitatus, & quidem exigua manu 318. uiris ingentes hostium copias, infracto animo aggressus fudit ac prostrauit, ac parta uictoria, & abacta ingenti præda nihil inde ad suam utilitatem conuertit, sed pulchritudine uirtutis delectatus, in suorum salute conuiuuit.

Similem Heroicum animi motum Homerus *ιλι:* 1. Achilli tribuit, qui Græcis in memoriam reuocaturus, quantis se periculis pro eorum salute ac incolumitate exposuerit, hac utitur oratione,

Αἰὲν ἐμὴν ψυχὴν πάραβαλλομένους πολέμους
Ωσ

Ως δ' ὄρνις ἀπὸ τῆσι νεοσσοῖσι προσφέρῃσι (αὐτῆ
μαστὰκ' ἐπιτικε λαβῆσι, κακῶς δ' ἀρα οἱ πτελέ
Ως καὶ ἐγὼ πολλὰς μὲν αὐτῶν οὐς νυκτῶσιν ἰαυόν.
Ἡ μάλα δ' αἰματόεντα δ' ἐπὶ τῆσιν πολέμοισιν.

Et apud Liuium Decad: 4. Lib. 3,
Græci cum in Nemeis à T. Quintio αὐτονο
μια uniuersæ Græciæ promissa esset, hac
orattone ingentem animorum magnitudi
dinem in Romanis celebrant. Esse
unam in terris gentem, quæ sua impensa,
suo labore ac periculo, bella gerat pro li
bertate aliorum, detq; operam, ut toto or
be terrarum iustum Imperium sit, et ubiq;
qui Ius, fas, lex potentissima sint.

O ingentem ac præclaram Romane
gentis celebrationem, quæ & magna &
admirabilis merito æstimanda est.

Nec dubium est nostra hac tempe
state in Reuerendo Viro D: Martino
Luthero Heroicum animum ac diuinitus
inflammatum cupiditate promouendi
gloriam Dei, et consulendi æternæ homi
num saluti extitisse. Tanta enim animi
magnitudine & constantia in taxando
papatu, in falsis opinionibus diuulgandis,
dis,

in uera doctrina latē propaganda, uteba-
tur, ut nihil, quod homini Christiano ob
cōstantem confessionem accidere posset,
intolerandum putaret.

Neque profectō eiusmodi animi im-
petus in uulgares aut plebeias naturas,
Sed in Heroicas, & diuino afflatu incita-
tas ad res præciarē gerendas, cadit. Quò
enim naturæ sunt generosiores: eò etiam
uehementiores et acriores spiritus & im-
petus in illis elucent, quibus ad uirtutis
admirationem atq; culturam extimulan-
tur.

Eiusmodi autem animorum moti-
ones, à recta ratione tanquam ab optima
naturæ duce dimanantes, neque morbi
sūt, neque perturbationes aut *παθηματα*:
sed propriæ cordis *εργιαί*, reliquas cor-
poris actiones incitantes et exacuentes.
Cum uero uehemētius incitantur, et plus
in mouendo ualet boni maliuē opinio,
quam recta ratio, tum aduersus mentis
decretum uariæ existunt animi perturba-
tiones, quæ si radices egerint, et tanquam
in medullis insederint, ægriitudines seu

B Animi

Animi morbi ex ipsis oriuntur. Cum igitur Affectus rationis iudicium præcur- runt, & ab ipsius norma cui naturali luce obstricti sunt, deficiunt, uniuersum cor- poris statum immutant. Non secus ac si insurgens uehementior uini appetitio, neque adhibita ratio ipsam cohercens in- citato Iecoris & Ventriculi *επιθυμητικω* tandem in Ebrietatem desinat, quæ ta- met si Rationis perturbatio, est adhuc in genere *των παθητων*: tamen si diutius per- seueret, nascetur ex ea Ebriositas morbus & Affectus permanens.

Ad eundem modum ex malorum opinione similes existunt animi motus et morbi, sæpe etiam repentinus interitus. Malo appropinquante fit Timor, eo- dem permanente Formido. Si præsens malum ualdè hominem concutiat, men- temque de sua sede dimoueat, fit Terror, Interdum etiam exanimatio.

Contra bonorum præsentium uo- luptas quedam placida ac constans, Gaus- dium dicitur Gestiens & profusa, lætitia: quam sæpe etiam excipit Mors. Ve- enim

enim moderata lætitia naturæ conueni-
entissima est, etatem floridam conseruat,
ingenij uires exacuit: ita etiam si modum
excesserit mortem affert.

Talis enim est natura hominis initio
condita, ut perpetuò fruereetur consuetu-
dine et conuersatione Dei, ex qua perena-
nis lætitia ipsi oboriretur. Imò etiam
ipsa uita, lætitia quædam est, Et tristitia,
paulatim uitam extinguit. In lætitia
reperata laxantur uilli cordis & gignun-
tur spiritus copiosiores & lucidiores, qui
ex sanguine uirtute cordis nati, & calorẽ
uiuificum in cetera membra deuehentes,
uim exercendi actiones ipsis impertiunt.
Cum autem nimia ingruit uillorum cor-
dis dilatatio nec intra medium subsistit,
facta immoderata spirituum dispersione
mors ipsa subsequitur.

Atque hoc mortis genus plerumque
ijs accidit, qui natura imbecilles sunt,
quorum spiritus pauci & tenues facile
dissipantur et euanescent, cum magna uir-
extra feruntur. Hoc itaque repentino
gaudio multos subito extinctos legimus,

B 2 Nar

Narrat Valerius Maximus lib. 9.
cap. 12. duarum Mulierum historias,
quarum altera, nunciata clade, quæ ad lacum
Trasimenum inciderat, sospiti Filio
ad portam facta obuiam, in ipsius complexu
expirauit: Altera, cum falso mortis filij
nuncio, mæsta domi sederet, ad primum
conspectum redeuntis exanimata est.

Sophoclem & Dionysium Siciliae
Tyrannum, utrumque accepto Tragicæ
uictoriæ nuncio, subito uitam cum morte
commutasse, Plinius author est lib. 7.
Cap. 53.

Iuuentius Talua cum in Corsica,
quam subegerat, sacrificaret, acceptis lite-
ris, quibus certior fiebat decretas sibi esse
à senatu supplicationes repentina morte
interijt. Tanta est uis fugacis gaudij, ut si
modum excedat, ipsam uitam abrumpat.
Ut igitur moderata lætitia uitam in cor-
de alit ac fouet, maximèque confert his qui
multis curis & sollicitudinibus disten-
duntur, & immoderata uitam adimit: ita
etiam tristitia cor cum ingenti ac acri sen-
su doloris pungit, & constringit. Ac
nisi

nisi fiat doloris solutio ac remissio, ipsam
uitam in corde extinguat necesse est.

Hic cruciatus ex tristitia ortus, sin-
gulari Dei consilio, tanquam carcer natu-
ræ additus est, ut eam in officio detineat,
& metu pœnarum prauæ ac indomiti na-
turæ impetus coherceantur, et ut sit tanq̃
uindex & testis iudicij diuini. Talẽ enim
ordinem Deus in natura instituit, ut non
secus ac lumen est in oculis, quo fit uisio:
ita etiam in mentibus sit lux quedam ip-
sum Deum cernens, cognoscens & diui-
nis honoribus prosequens.

Hæc lux sunt Noticię diuinit⁹ sparsæ
in nostras mentes, ut sint radij diuinæ
sapientiæ ac iustitiæ, & normæ omnium
actionum & deliberationum. Deinde
ut in corde sint uelut executores legis di-
uinæ. Hinc fit ut in recte factis tran-
quillitas, gaudium, & cordis dilatatio se-
quatur, Econtra sceleratis, mens præser-
tim recte iudicans, & ante & post factum
in sceleribus non consentiens, horribiles
cruciatus infligit. Qui dolores etsi initio
leues sunt; tamen paulatim fiunt acriores

B ; &

& æternæ mortis initia sunt. Id quod
historiæ Saulis & Iudæ, Aiæ & simili-
um nobis depingunt, qui uitam sibi ab-
rumpi, & potius ex rerum natura tolli in
uotis habuere, quàm cogitationem scele-
rum contra mentis iudicium à se admissio-
rum, sustinere.

Quamquam autem huiusmodi in-
effabiles animi cruciatus ab ipso Deo in-
cutiuntur: tamen cum in corde, tanquam
præcipuo corporis humani organo hæc
lucta contingat, uult nos considerare De-
us huius sui iudicij consilium impressum
naturæ, unde in lætitia suauitas, unde in
tristitia cruciatus existant.

Sunt enim in corde uilli, qui adstrin-
guntur in moestitia, & fit arefactio natiui
humoris, & extinctio ac suffocatio Spirituum,
qui proximum uitæ alimentum
sunt. Cum itaq; Spiritibus iam uia in-
terclusa est, quò minus in corpus sese dif-
fundant, & illis uim agitandi communi-
cent, fit, ut reliqua membra ope Spirituum
destituta, collabantur.

Nec est cur peregrina exempla, quo-
rum

rum ingens multitudo est ex historijs ad-
ducamus. Domestica enim satis com-
probant, & quotidiana experientia tes-
tatur animi tristitiam grauissimis morbis
initia præbere.

Ne autem in immensum nostra ex-
crescat oratio, breuiter lamentabiles ac
tristes duorum insignium uirorum casus
ut gesti et ab hominibus fide dignis com-
memorati sunt, recensebo: Alterum Theo-
dorici Veronensis, quem summa cum lau-
de Gottis præfuisse, & reliquis sapientiæ,
potentiæ, ac rerum gestarum gloria ante-
celluisse constat: Alterum Aristobuli Iu-
dæorum Regis primi, qui metuens ne
frater Antigonus Regnum ambiret, truci-
cidat eum. Paulo autem post, ex dolo-
re interfecti fratris in tantum incidit mor-
bum, ut sanguinem eijceret, quem dum
puer, regius minister efferret, & impru-
dens sanguinem Regis, interfecti Anti-
goni sanguini misceret, horribilis pauor
ortus est, qui Aristobulo cruciatum auxit
& uitam ademit.

Theodoricus Veronensis Gothorum
Rex

Rex, cum Symmachum, et eius generum
Boetium, Romanæ urbis consules claris-
simos, ob fuites quasdam affectatę liber-
tatis suspiciones uita priuasset uide-
te queso quid acciderit. Paucis diebus in-
teriectis, cum ei cenanti inter reliqua fer-
cula, magni cuiusdam piscis decoctum
caput ministri apposuissent, Symmachi
nuper à se interfecti oblatum illi uideba-
tur, præfixis & extantibus inferiore la-
bro dentibus, & toruè intuentibus oculis
furibundè sibi & atrocius comminari.
Hac monstri, ut illi uidebatur, nouitate
perculsus Theodoricus, membrisq; præ-
ter modum tremebundus ac rigens, in
cubiculum statim citato gradu secessit,
lecto decubuit, in Symmachum, Boëti-
umq; patratum à se scelus, conscientiam
subinde uellicans, lamentabiliter defle-
bat, unde aucto dolore uita statim per-
functus est.

O uerè Tragicum exemplum & ad-
miratione dignissimum. Quem enim
uirum, neq; hostium potentia fregerat,
neq; ulla periculorum magnitudo debi-
lita-

litauerat, eum subita animi consternatio,
& dolor consumpsit.

Cum igitur manifestum sit, quantum detrimenti immoderata lætitia, nimia etiam mæstitia, corpori afferat, opera, studium, diligentiaq; adhibenda est, ut Affectus & motus omnes ad mediocritatem reducantur. Sapienter enim Poëta Comicus censet, Apprimè in uita utile esse, **NE QUID NIMIS**. Vt enim natura in omnibus appetitionibus & motibus mediocritate delectatur. Nimio alimento onerata natura calor natius succumbit, mediocri suauiter recreatur: ita etiam in Affectibus, qui sunt actionũ fontes, nimia lætitia destruit naturam, moderata conseruat.

Ad hanc igitur mediocritatem retinendam, recta ratio, optima uiuendi dux adhibenda, eaq; tanquam Domina ac Regina omnium affectuum constituenda ac ordinanda est. Cum enim huius normam, tanquam Ariadnes filum in actionibus gubernandis, sequimur, facile iustitiæ fungemur partibus, constanter

B 5 Prudentiæ

Prudentiæ exequemur officia, & uniuersum corporis statum ad conuenientiam, conseruationemq; naturæ deducemus.

At si Ratio, quæ quod optimum factu est, pulchrè cernit, neglecta fuerit, nihil potest fieri equabile, Sed Fertur equis auriga, nec audit currus habenas ut Poëtæ uerbis utamur.

Eadem enim, Galeno teste, ratio est facultatis Rationatricis ad Appetitum, quæ est sessoris ad equum, uenatoris ad canes. Quemadmodum enim Equus in sessoris, canes in uenatoris sunt potestate: Sic cordis motus à ratione regi ac gubernari oportebat. Verum ut Equus robustus & contumax imbecillem sessore m plerumq; euertit: Sic à ui animosa, ualida & concitata, ratio sæpe uincitur. Quod ne fiat excitanda animaduersio, diligentiaq; est, ne appetitus rationis imperium excutiat: Sed ab ipsa uelut Seruus à Domino, uelut Miles ab Imperatore, uelut Filius à Parente, ut uenuste Cicero in secunda Tusculana, disputat, se regi patiatur.

Cum

Cum enim ratio circumspecta, prudens & perspicax, optimam uiuendi rationem & naturæ conuenientissimam determinet & explanet, fit, ut ad huius normam directæ actiones, singularem uitæ et morum æquabilitatem efficiant. Appetitu igitur se ad rationis dictamen accommodante, nec ab ipsius imperio, cui lege naturæ obedientiam debet, discedente, mira, ut Cicero in officijs disserit, elucebit omnium actionū constantia, omniscq̃ moderatio.

Hoc enim consilio Deus rationi eminentiorem sedem, cerebrum uidelicet attribuit, summæq̃ locum ei assignauit in arce: & uoluntatem ac cor uoluit ei esse coniuncta, ne simulatio, sed constans præcipuarum partium hominis harmonia & concentus existeret. Cum autem huius consensus ingens confusio, & tristis totius naturæ imbecillitas secuta sit, adeò ut motus cordis contrarius legi, rapiat secum iudiciū, non secus ac equus indomitus, sessorem: ardentib⁹ uotis sollicitand⁹ est æternus Deus, ut filij sui Domini

nostri IESV CHRISTI intercessione
adductus Spiritum Sanctum efficacem
omnium Affectuum moderatorem no-
bis impertiat. Is enim solus animorum
motus cohibet ac sedat, sedatos in officio
continet, ita ut appositè Poète uersus huc
quadrent.

Hic dicto cordis citius tumida equora placat,

Collectasq; fugat nubes, Solemq; reducit.

Ille regit dictis animos, et pectora mulcet.

DIXI.

CARMEN

EYXAPIΣTIKON de cu

stodia ANGELORVM.

O MIHI si faciles essent in carmina uires,
Si mihi Vergilij uena secunda foret:

Versibus & nostris talis si splendor inesset.

Qualis Nasonis fluxit ab ore nitor:

Non ego mutandas conarer dicere formas,

Non curæ nobis fabula ficta foret.

Nec fera Romanæ memorarem prælia gentis,

Quantumuis magnæ laudis id esse solet.

Sed meus, Angelicos celebraret, sermo Ministros

Custodes nobis quos dedit ipse Deus.

Et quamuis nostris id opus sit uiribus impar,

Cum sint ingenij flumina rara mei.

Attamen incipiam puerili ludere uersu,

Imparibus nectam paucula uerba modis,

Ergo Deus nostris sis portus & aura camœnis,

Da scælix noster possit ut esse labor.

Nam mihi cum uires scribendi carmina desint,

Auxiliatrices ferto repente manus.

Materiæ grauitas susceptæ postulat illud,

Qua nostræ uires, eruperante, cadunt.

Quod

Quod superest, placida praesentes uoce rogamus,
Acceptus noster hic quibus actus erit.
Ne nobis faciles aures praebere recusent,
Quaeue dabit, placide, nostra Thalia, ferant.
Nec dubito ueniam quin sine mihi rite daturi,
Si quis in hoc nostro carmine neuus erit,
Hec igitur nobis cum sit spes firma relicta,
Iniunctum post haec aggrediemur opus.
Auspice foelici facturi carmina primo,
Caelestis, quid sit, Angelicusue chorus.
Praeterea quali fungatur munere dicam,
In se diuinum namque recepit onus.
Nos cinctos duris seruat uariisque periclis,
Ex quibus elabi uix locus ullus erat.
Hic Nauclerus adest, hoc uastum remige pontum
Currimus, hoc Nauta salua carina manet.
Debita postremo soluemus munera laudum,
Et dicent grates pectora nostra Deo.
Qui nos Angelicis instruxit rite ministris,
Vis Sathanae nobis ne quid obesse queat.
Dicendi imponam finem quibus ordine dictis,
Claudet & ostiolum nostra camœna suum.
Qui colis Astrigeri sanctissima limina caeli,
Qui flectis nutu cuncta creata tuo.

Tota

Tota tuas effert celebres Ecclesia laudes,
Te solum mitem prædicat esse Deum.
Vndiq; conueniunt populi te laudibus ornant,
Te plectris blandis summa per astra uehunt.
Quid referam cuncti tua facta ad sydera tollunt,
Lætitiæ cordis uoce probante sonant.
Lætifico tali meritò te carmine laudant,
Cum semper præstes cælica dona tuis.
Nos etenim Angelicis munis Pater alme cateruis,
Ne nobis Sathanas damna nociua ferat.
Cum meritis tribuat tantis Ecclesia laudes,
Quis tua non ultrò facta benigna canat.
Rite tuo psalmos igitur cantamus honori,
Extollit nomen credula turba tuum.

Conditor Angelicæ tu diceris esse cohortis,
Qua nos imbelles nocte dieq; regis.
Maxime flammincos fecisti Christe Ministros,
In quibus æterni lucet Imago Dei.
Hi te perpetuis clementem laudibus ornant,
Hi uera florent agnitione Dei.
Hi sunt ueraces tibi uoti debita soluant,
Hi casta Dominum religione colunt.
Illorum pectus diuino flagrat amore,
Ardenti peragunt pectore iussa Dei.

Non

Non unquam dura peccati mole grauantur,
Nec conuincuntur criminis esse rei.

Iugiter immotis te contemplantur ocellis
Adsistunt solio tempus in omne tuo.

Guttare subtili uocis modulamina flectunt,
In tales soluunt ora diserta sonos.

Est exercituum, sanctus, Deus, arbiter eui
Huius in orbe sonant gloria, laus, & honor.

Sunt quoq; perpetuo pacis communis amantes,
Propugnant urbes, terrea regna tegunt.

Vota Deo faciunt, hunc supplice uoce precantur
Ut se propicium comprobet esse Deum,

Defendunt cunctos Christi pia castra sequentes,
Ne Sathanas illis forte nocere queat.

At contra Sathanas odio inflammatus acerbis,
In nos inuidiae tela mouere iudet.

Dissipat hic pacem, ualidas dat et ignibus urbes,
Hic cingit cunctos obsidione pios.

Inter concordem connectit iurgia Reges,
Talibus insidijs Martia bella mouet.

Omnia conturbat, grassatur ubiq; furenter,
Gaudet se morti mittere posse pios.

Membra salutiferi Christi circumsonat armis,
Arma crepat, socios Martis ad arma uocat.

Nittz

Nititur exiguam Christi delere cateruam,
Prosternit ferro, qua licet arte, pios.
His studio uigili sublimia retia tendit,
Figit in hos uarijs illita tela dolis.

Vtq; Leo rugiens, uigili custode remoto,
Sæuit in hirsutas tempore messis oues.
Has lacerando simul pecudumq; absente Magistro,
Perdit, & ad stigeæ limina mittit aquæ.
Sic nisi flaminei nos seruent ritè Ministri,
Sanguineæ prorsus nos dabit ille neci.
Addo quod (horrendum dictu) sit scismatis author,
Sub specie ueri dogmata falsa serit.
Perfidus hic mendax, fallax homicida uocatur,
Officium cum re nomen utrumq; tenet.
Excitat immanes minitantes bella Tyrannos,
Quos penes arbitrij fræna petita uidet.
Impulit & nostros ad crimina fœda parentes,
Hos fecit turpis criminis esse reos.
Assiduè nobis & adhuc sua retia ponit,
Nos studet insidijs illaqueare suis.
Dura cupit nobis iniungere uincula legis,
Noxia sub liquido melle uenena tegit.
Has contra insidias nisi nos Deus alme tueris,
In nostra effundet uiscera uirus edax.

¶ Tempore

Tempore nocturno non carpit munera somni,
 Ut nos in Barathrum precipitare queat.
Tu tamen interea rutili fabricator olympi,
 Auxilio munis corpora nostra tuo.
Tu statuis nobis celeres & ubiq; Ministros,
 Ne uoti compos fiat & ille sui.
Excubias agitant, somni grauitate remota,
 Ne Draco nos prorsus dilanare queat.
Christocolis adstant, nos hic & ubiq; tuentur,
 Tutus ab insidijs quisquis ut esse queat.
Insuper Hæreticis mortem minitantu racerbam,
 In pœnas Atheos sæpe uocare solent.

Arrius ad pœnas, sic est, raptusq; Cerintus,
 Qui Christi membris imposuere dolis.
Dissidij causas, rixarum semina tollunt,
 Inter Christigenas dogmata sancta serunt,
Vera Dei curæ est illis Ecclesia semper,
 Omnibus inuitis credula turba manet.

Inter crudeles Heliseus permanet hostes,
 Militibus quamuis undiq; cinctus erat.
Soluitor è uinclis abrupto carcere Petrus,
 Hunc non ulla tenent uincula, liber abit.
Angelicis etenim demandas Christe Ministris,
 Ut nos in manibus nocte dieq; serant.

Est

Est horum munus uestigia flectere nostra,
Inferat igniuomus ne Draco damna pijs.
Et quamuis uasta nos concludamur eremo,
Vis tamen haud nobis ulla nocere potest.
In Syluis triduum Cygneus oberrat opacis,
Nec puer interea noxia damna tulit.
Hic est per spinas dumeta per aspera tractus,
Duriter & lesit per saliceta pedes.
Adde premebatur quod & huius frigore corpus,
Sponte liquescentes pertulit ille niues.
Egit apud rapidis armatos unguibus ursos,
Atq; uidebatur præda relicta feris.
Horrida torribilis metuebat tela Leonis,
Hic tamen interea uulnera nulla tulit.
Angelicis etenim defenditur ille cateruis,
Quamuis spes reliquæ nulla salutis erat.
Quis te chare precor Simeon Grynee tegebat,
Cum tibi tendebat retia sæua Faber.
Ipsius in casses lapsus si forte fuisses,
Membra uagis dederat dilanianda feris.
Attamen Angelici te seruant ritè Ministri,
Hoc, qui consilijs impedière suis.
Ergo tibi suplex uenio mitissime Regum,
Ipse tuum numen suplice uoce precor.

*Vt nos Angelicis defendas Christe Ministris,
Oppressi procerum qui feritate sumus.
Frangere Tyrannorum vires, disperge potentes,
Assiduè infigunt qui maledicta tibi.
Quiq; student uerbum nebulis obducere Christi,
Quod Deus è gremio protulit alme tuo.
Te petimus nobis coelestes adde Ministros,
Qui nostras mentes tempus in omne regant,
Sordida ne noceant procerum contagia nobis,
Neuê pios Sathanas in sua iura trahat.
Suscipe uota, tuis & nos defende sub alis,
Semper & Angelicis nos tueâre choris.*

DE ANGELIS SAP.

phicon Philippi Melanthonis.

Dicimus grates tibi summe rerum
Conditor, Gnato tua quod ministros
Flammeos finxit manus, Angelorum
Agmina pura.

Qui tuæ lucis radijs uibrantes,
Te uident lætis oculis, tuasq;
Hauriunt uoces, sapientiæq;
Fonte fruuntur.

Hos nec ignauum sinis esse uulgus,
Nec per ingentes uolitare frustra
Aetheris tractus, temerè nec inter
Ludere uentos,
Sed iubes Christo comites adesse,
Et pios coetus hominum tueri,
Qui tuas leges uenerantur, atq;
Discere curant.

Impiis ardens odijs & ira
Nam tuis castris Draco semper infert
Bella, qui primus scelus atq; mortem
Intulit orbi.

Hic domos, urbes, tua templa, gentes
Et tuæ legis monumenta tota,
Et bonos mores abolere tentat
Funditus omnes.

Interim sed nos tegit Angelorum,
Quæ ducem Christū sequitur, caterua,
Atq; grassantes reprimit cruenta
Arma draconis.

Angeli Lothon Sodomæ tuentur,
Inter infestos Elisæus hostes,
Angelis cinctus, nihil extimescit
Bellica signa,

Tutus

Tutus atq; inter medios leones
Angelis septus Daniel Propheta,
Sic tegit semper Deus his ministris

Omnia nostra.

Hoc tuum munus celebramus unã
Et tibi noſter chorus, Angeliq;,
Gratias dicunt simul accinentes

Conditor alme.

Et tuo templo uigiles ut addas
Angelos semper, populoq; Gnati
Qui tui uerbum colit, obsecramus

Pectore toto,

A M E N.

Tunc angelus inter medios serenos
Angelus serenus Daniel propheta
Sic regit semper Deus his ministeris
Omnia nostra
Hoc tunc munus celebramus una
Et illi nostro chorus Angelus
Gratias dantes simul accingentes
Conditor alme
Et tu templo regis in adha
Angelos semper populos gratas
Qui tu uerbum colis obsecramus
Pestore toto
AMEN

9
193469

ULB Halle 3
004 396 014

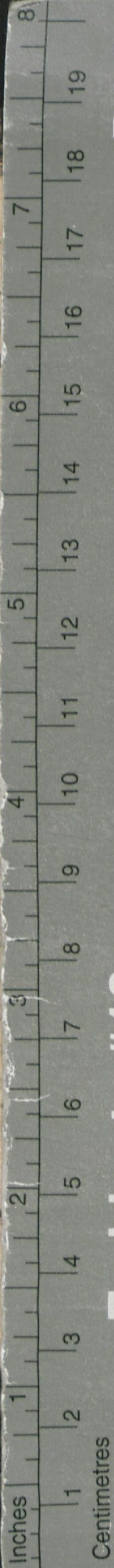

Sp.

710

B.I.G.

Farbkarte #13

Black 3/Color White Magenta Red Yellow Green Cyan Blue

ORATIO

MODERANDIS ANI
II AFFECTIBVS
IPTA ET RECITATA ROSTO,
CHII, A M. PETRO SICKIO
RENSBURGENSE,

*additum est Carmen de AN
GELIS, eodem Authore.*

X OFFICINA LV
DOVICI DITII.

Anno M. D. LVI.
*osa ac preclara indolis
centi Henrico Mollan
ro suo plurimum co
endo. P. s. dat.*

F. 17

